

HIND 5 SENTI

Õpilasleht

MÜUGIL NELJAPÄEVITI

Tänast lehte 12 lehekülge

Toimetus ja talitus:

TARTUS, Promenadi 2. Ö/k. „Kooli-
vara“, telef. 8-29.

Tallinna abitalitus:

V. Roosikrantsi 3. K. k-ü. „Töökool“.
Posti jooksev arve nr. 2188.

Tellimiste ja kuulutuste tariifid vii-
masel leheküljel.

NR. 11

2. JAANUAR 1935

III AASTAK.

Talv uuel aastal

Ilm on täna väga sume,
sõitvad saanid läbi lume,
udu katab ehajume,
kõik on summine ja tume.

„Till-tall-till“, teeb aisakell,
külm on täna väga hell.

Pilved need vajuvad silmapiiri taha
Väsinult langen lumme maha.

Uinun siis siin pehmes lumes,
uueaasta inglit näen unes:
tuleb ja aitab mind üles,
lendab ja kannab mind süles.

Ilmar Hallik,
Kalmaküla algk. V kl.

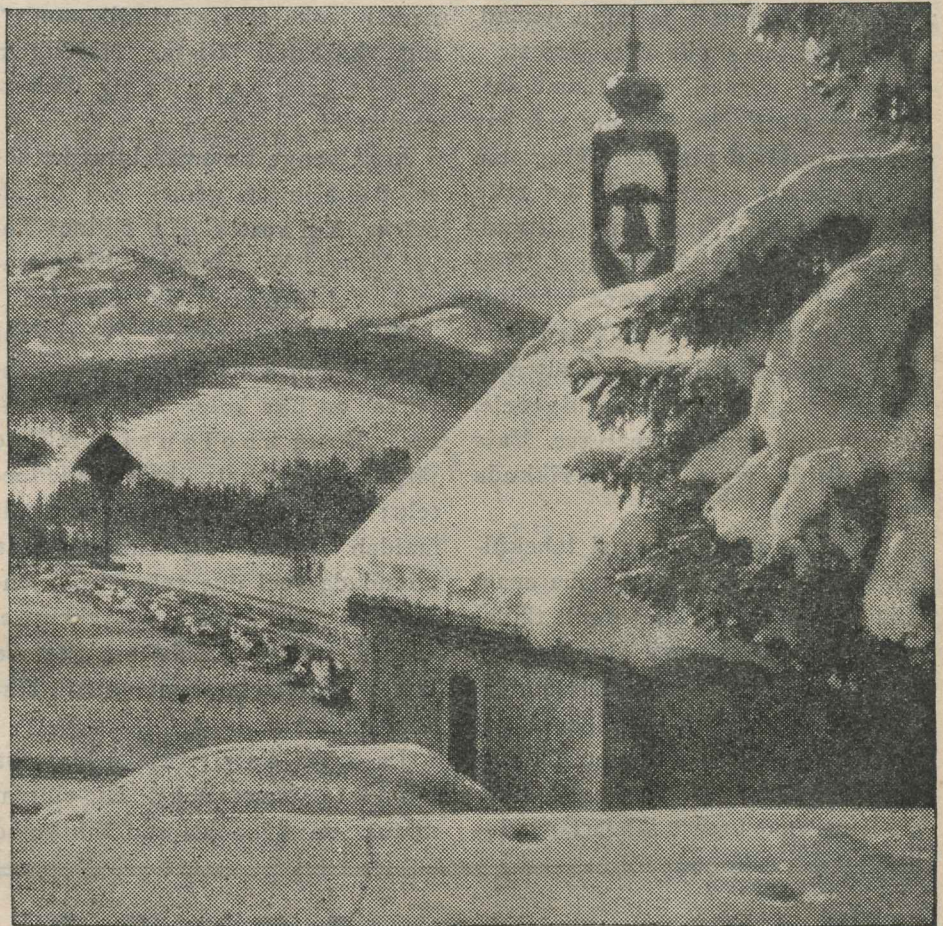
Üllatus uueks aastaks!

Järgmises „Õpilaslehes“ kuulu-
tatakse välja noorte loomin-
guvõistlus: lühijutud, nal-
jandid, luuletused.

Teritage aegsasti suled — oota-
vad kõrgeväärtuslikud auhinnad.

Üllatus spordisõpradele! Kuld-
medalimees Gustav Sule paja-
tab oma spordikarjäärast ja „Õpi-
lasleht“ toob noortele selle spordi-
suuruse isiklikust elust huvitavaid
momente.

Jälgige järgmist „Õpilaslehte“!

VAIKIVAS TOREDUSES TERVITAB LUMISTUNUD MAAKABEL
UUEAASTA HOMMIKUT.

Uus lehekülg

Mu ees on lahti suur raamat. Au-
tomaatselt pöörduvad ta leheküljed,
millest ulatun täpsemalt üle vaata-
ma vaevalt viimase. Tahaksin mee-
leldi tulla tagasi mõnele eriti ilu-
sale kohale. Aga mu saatulik raa-
mat tunneb ainult edasiminekut.
Leheküljed ei pöördu enam tagasi.
Võib vaid endamisi meenutada nen-
de sisu, niivõrd kui seda säilitab
mälu. Uuesti lugemist ei ole. Ei
avada ega sulgeda saa seda raama-
tut enda valikul.

Peagi on pöördumas uus lehe-
külge, mis kannab suurt päälkirja

1935

Sest mu suur raamat — see on
ELURAAMAT. Tema leheküljed
pöörduvad aastavahetusel.

Selline raamat on igal teist, mu

noored kaasvõitlejad. Ja teiegi oot-
ate kõik uue lehekülje avanemist.
Olete põnevuses, millise tähe all ta
avaneb, mida ta sisaldab. Teete vast
ka juba kokkuvõtteid läinud lehe-
külgede üle. Teie raamatu esilehel
on kaunis lootusrikkais värves teie
sünniaasta. Taevaisa ise andis
teile siis selle suure raamatu. Pani
asuma oma taevase näo järele loo-
dud hinge pisikesse inimkehha.

Õnn saatku Teid kogu aasta!

Soovib Õpilasleht lugejatele,
kaastöölistele ja ärisõpradele.

Hakkas arenema uus isik. Osalt sarnane teistele, osalt hoopis uus, kordumatu. Uus enneolematu raamat.

Esimesil lehekülgedel leiata vaid saatuse ja kaasinimeste kirjutatud ridu. Siis aga tulevad aastad, kus juba hakkate oma tahtmist mööda kirjutama sõnu oma eluraamatusse. Esiti küll ainult kobamisi ebakindla käega, nagu õpilased esimese klassi vihkudesse. Ja nagu nemad, nii küsite teiegi siis alles järjest: Ema, kas pean nii kirjutama? Isa, kas see õieti tehtud? Õpetaja, kas on veel midagi puudu? Ning teie täiskasvanud elukaaslased on teile meeeldi abiks. Need on teadlikud, et kirjutate oma eluraamatut. Nad teavad, et need esimesed leheküljed ses raamatus on õhukesed. Siia kirjutatud sõnad jätavad sügavad jäljed järgnevaile lehekülgedele, vahest ehk kogu raamatusse. Vaja on vältida vigu, et mitte rikkuda uut raamatut.

Nüüd järgneb aga uusi lehekülgi, mille täitmisel te ei taha enam küsida nõu kelleltki. Julgelt täidate tühje kohti oma eluraamatus, noored sõbrad. Küsimata. Hoolimata. Sellest tekib neil lehekülgedel ka sagedasti suuri vigu. On hääleida eest hääd sõna, mis nagu tervitus nooruseast läheb läbi elu-

raamatu. Kui halb on aga kohata ikka uuesti kogu elu kestes noorelt hoolimatult tehtud vigade jälgi!

Mitu korda tuleb ümber kirjutada eluraamatus tehtud vigu? Kes seda teab! Vist ei jätku igakord kolmest korrast. Vahest tuleb ehk karistuseks kirjutada kümneidki kordi. Lugematuid kordi...

Püüdkem siis vältida vigu! Neid on pärast tülikas parandada, sest nende jaoks ei ole „tindikummit“, mis kustutab jäljeta. Hoidugem uuel aastal vana vigade kordamisest!

Ärge pange ka oma eluraamatusse niipalju kergemeelseid hüüdmärke. Kui vastik! Kui õudne! Tore! Vahva! Mu kangelane! Mu lemmik! Va' hirmutis! Va' jõle! jne.

Otsigem pigemini võimalust panna enam küsimärke — mis pärast on üks kole, teine vaimustav. Enam kooloneid, millele järgneb selgitavate üksikasjade loetelu; semikooloneid, mis võimaldab lauset lõpetamata seda täiendada veel uue eelmist-põhjendava lausega. Enam mõttekriipse, noored sõbrad! Lühikese peatuse järele eelmisele lisaks uusi värskeid andmeid.

Ja ärge iialgi rutake lõpetava punkti panemisega. Ei, eluraamatus on hädaohtlikud lühikesed

järsud otsused, nagu — „Ma sinuga enam ei räägi!“ „Siitpäele pole sind mulle enam olemas“. „Sinna majja ei vii ma enam oma jalga“. „Seda tööd ei tee ma kunagi enam“. „Sellega olgu kogu asjal lõpp.“ Neid tarvitage ainult hädakorral; tungiva vajaduse korral. Muidu aga katsuge oma eluraamatus punkti asendada pigemini k o m a g a , mis võimaldab lauset veel jätkata, „...“, võib-olla jääb aga siiski kõik endiseks, oleme jälle sõbrad, teeme jälle endist tööd edasi...“

Nii, olen teile annud pisut nõu teie eluraamatu täitmiseks, mu hääd sõbrad, kes haarate huviga „Õpilaslase“ uueaasta numbri...

Kell läheneb kaheteistkümnene. Eluraamatu lehekülge on pöördumas... Aasta 1935. Mida sisaldab see uus lehekülge meile kõigile? Ei suuda heledaimgi valgus võimaldada meie silmle veel nende ridade lugemist, mis meile saatus juba trükkunud sinna. Aimame ehk esimesi tähti, esimest sõna...

Kuid — valvel olla, mu poisid ja tüdrukud! Peagi koidab hommik ning meid ootavad uued ülesanded, eluraamatu uue lehekülje kohaselt.

Jõudu! Tervist! Õnne!
31. XII 1934. a.

A. Oengo-Johanson.

Vana-aasta kõneleb

Nendest, kes varisesid aastavahemikul.

On saabunud aasta uus, mil inimesed õnnitlevad üksteist. Soovitakse kõikjal: „hääd uut aastat!“ Ent mida mõtleme „hää“ all? Kuid noortel on selge, et siin tuleb mõelda elu arenguvalu kandjat — uudset, mis teeb maailma jumekamaks, päikeseküllasemaks. Eks ole ju noortel alaline püüd — kaunima keskpäeva poole! Kuid loomingu võib tekkida ainult tugevate talade tahtjõul ja lakkamatul töö. Kuid nõrkevad nemadki kord ja must mullakamar peab avama süle, et anda vaikset rahu väsinud töömeestele igaveseks, kus aastavahe-

tusel taevast langev „valge rahu“ ei lase häirida inimesi, kui tuletame neid meele veel argipäeva rühkitudide seisakus.

Kalendaariumi järjestuses jaanuarikuu ei ütle erilist üllatavat.

Veebruaris juba võime tähistada:

Belgia kuningas Albert saab õnnetut surma. Ta kukub mägestikus mitmekümne meetri kõrguselt. Tema asemele astub troonipärija Leopold.

Ka märts on õnnetuse kuu. Libertadi sadamas plahvatas 250

kasti dünamiiti. 350 surnut, 1000 haavatut.

Aprillis leiab aset suurim õnnetus ühes Jugoslaavia kaevanduses. Siin hukub rusude all 400 töolist.

Mais Bengali kuberneril päle lastakse revolvrilt. Nõdrameelne tahtis surmata Austria liidukantslerit.

Juunis Ameerika valitsus määrab miljard dollarit põuahädalistele.

Poola siseminister Pieracki tapetakse.

Gandhile visati pomm.

Juulikuus mainimisväärne sündmus on Austria liidukantsler Dollfussi tapmine.

Augustis sureb kõrges vana-

Õp. H. Haamer õnnistati kogudusele

Meie toimetuse kolleegiumi liikme suurpäev.

Pühap., 30. dets. kell 10 hommikul toimus õp. Harry Haameri õn-

nistamine Tartu Pauluse koguduse õpetajaks. Pidulikust õnnistamisjumalateenistusest võtsid osa piiskop H. B. Rahamägi, praost G. Rutopõld ja õp. J. Treuman. Jumalateenistust kaunistasid

kolme koori, lastekoori, pasuna-koori ja soolo-laulu ettekanded. Piduliku sündmuse puhuks oli kirik tungil täis rahvast ja vaimulik talitus jättis kõigile väga südamlükud ja haaravad muljed.

Õp. H. Haamer on sündinud 8. juulil 1906. a. Kuresaares. Lõpetas 1929. a. Tartu ülikooli usuteaduskonna 22 aastana. Oli ülikooli lõpetamise eel konsistooriumi juures kristliku noorsootöö sekretäriks, pääle ülikooli lõpetamist Saaremaal Püha kog. ja praegu Tartu Pauluse kog. õpetajaks.

Abiellus käesoleva aasta kevadel Viljandi linnapea tütre — Maimu Maramaaga.

Õp. H. Haamer on tuntud hää jutlustajana, vaimuliku kirjanikuna ja kirikulaulude loojana.

Eriti ihaldatav külaline on õp. Haamer noorte hulgas. Teda tuntakse pea kõigis kodumaa noorte ringes. Ta on vaimustanud paljusid noori ja juhatanud neid õigele eluteele ning noorsootöös on tema välja teeninud skm. auastme. Õp. Haamer kuulub ka „Õpilaslhe“ toim. kolleegiumi liikmete perre.

duses Saksa riigipresident Hindenburg.

Septembris on suur taifuun Jaapanis, kus hukkub 441 inimest.

Inglismaal leiab aset raske õnnetus söekaevanduses, kus on 200—300 inimohvrit.

Oktoobris Marseilles tapetakse Jugoslaavia kuningas Aleksander ja Prantsuse välisminister Barthou.

Alaealine Peeter 2. astus Jugoslaavia troonile.

Londonist Austraaliasse lennul püstitatakse uus maailmarekord: 11.300 miili lennati ära 2 päeva 23 tunniga.

Bulgaaria kuningale korraldatakse atentaat, kuid kuningas ise pääseb eluga.

Keda leinavad Eesti noored? Kahju on enne kõike meie ühest „vanavara aidamehest“ — prof. M. J. Eisen'ist. Kas ei tunne meie noored Eiseniga kaotanud olevat töömehe, kes 74. eluaasta vältel

on kirjutanud üle 300 raamatu ja kogunud üle 80.000 lehekülje rikkalikkude rahvaluulet? Eks peitu ju meie suurimas aardes — rahvaluules — meie rahva iseloom ja meelusus.

Kuid kes oli Mihkel Martna? Leiname teda kui sangarlikku aatevõitlejat, kes seadis lipukirjaks rahva hüvangu. Ta oli noortele tuntud hallijuukselisena, kuid südames kandis noorustuld.

Meie parnassilt lahkus valguselaulik Ernst Enno. Ta oli meile nagu mingi kauge veetlev maailm, kümnend valgusaastad meist eemal. Need kiired kustunud päikeselt lohutavad ja rõõmustavad meid veel kaua, kaua.

Niipalju aastast 1934. Asetame seekord punkti ühele ajalülile. Noored! Läheme uuele aastale vastu värskel idealismiga ja ulatame vennameeles käed üksteisele, et saaksime rakendada uut jõudu loomingu soodustamiseks. Meie

Ilmari Jäämaa †

Soome jõulueelseid lehed tõid kurva teate „Nuori Voima“ toimetaja mag. Ilmari Jäämaa äkilisest surmast. Soomele on see äärmiselt suur ja vales kaotus, sest kadunu oli eeskätt kõrgeandeline noorsoojuht, kes vähenõudliku noorteajakirja oli 20 aasta jooksul arendanud põhjamaade parimaks sellesarnaseks väljaandeks. Ajakirja ümber koondunud noortest talentidest organiseeris ta 1921. a. noorte ühingu „Nuori Voiman Liitto“. See on ainulaadne org. kogu maailmas. Siia võeti liikmeiks ainult neid noori, kes olid mingisugusel alal — kunstis, kirjanduses, teaduses, tehnikas — oma võimeid avaldanud ja sooritanud meistritöö. See tehti siis ajakirja kaudu kõigile kättesaadavaks. Iga liige kannab liitu vastuvõtmise järjekorra numbrit. Täni on liitu vastu võetud 2088 liiget. Liidu liikmele anti vaskmärk. Ja kui ta end oma harrastusalal edasi arendas, anti talle vastavalt ta saavutuste väärtusele hõbe- või kuldmärk. Kõigil kunsti- ja teadusealadel on „Nuori Voima“ andekate noorte pere end jõuliselt läbi löönud.

„Ilmari Jäämaa nimi jääb kustumatuks Soome ajalukku“, kirjutab matustest osavõtnud eesti noorte org. ÜENÜ esindaja. „Ta andis noortele tegevushoogu ja usku oma jõusse. Ta kirjutas enesekasvatuslikke juhtkirju, oli esimesi raadioamatööre, tundes huvi tehnika saladusist ja koondades enda ümber noori katsetajaid.

Töö oli ta murdunud. Keset läbi aastaid kestnud usinat tööd sai ta ajupõletiku. Ta langes nagu lahingus. Ja teda kui juhti leinasid tema töökaaslased ja sõbrad, seistes ta puusärgi juures. Kõigi leinatundeid tõlgitses kirjanik Mika Valtari ma leinakõnes:

„Haua juures on sõnad jõuetud. Me mälestame töö ja aadete meest, mälestame innustajat ja sõpra, mälestame hääd inimest ja teame, et tihti paremad mehed langevad keset oma tööd. — Ilmari Jäämaa, noor kirjanikepõlv austab Sinu mälestust. Sina koondasid meid ühte ja andsid meile suuna, Sina olid meie isalik sõber, nõuandja ja selt-simees. Sina mõistsid meid meie nõrkusteski, haruldane inimlik häädus oli Sinu olemuses. Meie tänane Sind kõige eest — Sinu mälestus säilib kaunina ja kohustavana meie südameis.“

alustatud teekonnal jäägu nüüd ja alati püüd kaunima keskpäeva poole! Puhaku pioneerid segamatut und, sest tänane noorus tahab väerikalt hoida kõrgel senipüstitatud lipu all möödunud aastal avastatud ardeid.

A. T—ka.

TANTSIVAD MUSTLASLAPSED.

Noorpõlv teel päikese poole.

Meeleolupilte tänavuselt noorkarsklaste kongressilt.

Lipukirjaks: „Usk paremasse tulevikku!“

Noorpõlv karskel tööriindel astus kokku Tartus 28.—30. dets. kaheksanda „parlamendi“ kujul. Mida kõneleb see kongress? Vastus on järgnev: Üldine vaimustus noorpõlves on lakkamas, kuid murdosa siiski fanaatiliselt, Don Kihhotina, tormab võitlema veskitiibade vastu! Sellisele noorpõlvele mu tervitus endiselt kaasarühkijalt! Kuigi nägin koduseis Karskusliidu ruumes ainult mõnikümmend noort, siiski nende silmis põles süütu lapsehinge leek! Võtsid istet uued näod, kuid istusid samadel kohtadel ja juhatasid noorsootööd samadel pultidel veel endised kaasvõitlejad.

Mida ütles noorte 8. karskuskongress meile? Vähe osavõtjaid. Noorpõlv on õilsahingeline ja aateline lapsepõlve aastail. Sirgub temast mees või naine — siis terav realism avatleb teisale nooruse huvialad. Kuid, noorkarsklased, te kuulsite oma kongressi avaõhtul noorte peres kõlavaid nimesid. Kas ei kõnelnud dir. J. Tork meile ühistunde vajadusest ja õp. A. Kuum suurimast pahest — ebatäpsusest. Ja kas ei olnud liidu kauaaegse esimehe Fr. Olup'i avasõnad linnulennuliseks ülevaateks meie noorsooliikumise ajaloost? Tema sõnad „Noored on paradiisiaiast välja aetud,“ „noorsooliikumisse on talv tulnud“ ütlevad palju. Ent samal 29. jõulukuu õhtul kl. 11 paiku juba noored koosviibijad karskel tööriindel seltskondlike mängude harrastusega põletasid südameleeki.

Liidu väikekasvuline sõnanangar Olup eritles „Noorsooliikumise organisatsiooni vormist tulevikus“ ja õp. H. Mark suure idealistina keerles

„Vanade ja noorte suhte ümber noorsooliikumise juhtimises“.

Väliskülalisena esines stud. Kälman Béla teemal: „Noorsooliikumisest Ungaris“.

Aruandest selgus, et liidul on 80 liiget-org-i.

29. dets. õhtul oli koos asemikekogu, kus Liidu juhatusse valiti: J. Tork, Fr. Olup, H. Mark, Ed. Treu, G. Kink, O. Ibius ja M. Sarv.

30. dets. noored tegid rongkäigu läbi Taaralinna, kuid orkestrita mulje natuke kahvatuvõitu.

Noored kuldsuud leiutati 5. kõnevõistlusel, mis toimus samal õhtupoolikul. Teemaks oli: „Tänapäeva nooruse enesekasvatustlikke ülesandeid“. Kohale tulid järgnevalt: A. Uibo ja L. Saldt (Võru ühisiigümn.).

Lõppsõna lausuti teeõhtul ühisel koosviibimisel. Vastastikused tervituskõned, elaguhüüded, laulud, soolopadlad jne. kõik aitasid süvendada sõprust noorte aatevõitlejate telgis. Ajal, mil tähed säravad karges põhjakaares, puhkes noorte kitsaist rindadest südamlilik laul: „Aeg kaob kiirelt...“

Teraslindude monotoonne laul hällitas noori koju, et rükkida uue innuga. Kes aga saabuvad karske templi lõppjaama, enne kui löikab lihha terav elusaag, neile mu nooruslik tervitus!

A. T—ka.

Möödunud aastal veeti välja 35 miljonit kanamuna.

See on rekordiline arv, sest et 1933. a. saadeti välismaale ainult 22,5 milj.

muna. Ka rahasumma, mis saadi munade eest, on üsna kenake: ümmarguselt 100 milj. senti. Kui sellele lisada veel kodumaa turgudel müüdud munade hulk, siis tõuseb tulu kanapidamisest 160 milj. sendile. Tõesti on kanad möödunud aastal munenud usinasti, kuid see tähendab, et ka kanapidajad on oma lindude eest hästi hoolitsenud.

Ülesanne: Kerge on öelda: 35 milj. muna, aga raske on kujutella seda munahulka. Lahendagu „Õpilaslhe“ lugejad järgmised ülesanded: 1) Kui pikk „munaahel“ saaks nendest munadest, kui asetada nad pikuti üksteise kõrvale? 2) Missuguste raudteajaamade vahele saaks tõmmata selle „munaahela“, kui asetada ta kõrvuti mõlema rööpaga? (Vastused 15. jaanuariks.)

Välk hävitas „Lendava Hotelli“.

Aikesetormi sattuda tähendab lennukile suurt ohtu, sest et välk võib kergesti tabada lennukit. Just enne jõulupühi juhtuski raske õnnetus Hollandi hiigel-lennukiga, mida nimetati „Lendavaks Hotelliks“. Ta leiti põlenult Süüria kõrves ja arvatakse, et välk süütas ta põlema. Lennukil said surma 3 reisijat ja 4 meeskonna liiget.

INGLISE NOORED TREENINGUL.

Et õieti kasvada, seks tuleb kehale anda mitmekesisest liikumist. Pildil on näidatud kaht inglise koolipoissi „nahkpatjadega“ võistlemas. See võistlus teostub Newmarketis traditsiooniliselt iga aasta.

Kudruküla Karla pühedekiri

Nüüd on siis jõulud läbi ja uusaasta ka. Need pühad läksid nii ruttu, et arugi ei saand. Este olid visad küll tulema. Ma veel jõulureedel ütlesin onu Taavetile, et ei tea, miks jõulud tänavu nii aegamisi tulevad. Siis onu Taavet ütles, et mis sa ootad, küll nad tulevad isegi, et homme ongi jõululauba.

Jõululauba käisime Arnoga kuuske toomas. Mina panin isa vildid jalga ja Arno pani minu säärikud ja siis läksime metsa. Kelk oli kaasas ja väike kirves ka... Küll oli müttamist, enne kui saime paraja kuuse. See on kohe imelik, et kui metsas kasvab, siis on ilus kuusk, aga kui maha raiud, siis on harv ja kräsuline teine. Mina oleksin ikke kaugemale läind, aga Arno kukkus põlve katki ja hakkas tööna, sellepärast üle soo enam ei läind. Üks kuusk oli kaunis kena, ainult alt oli harv ja latv oli natuke kõver, aga et paremat ei old, siis võtsime selle. Tagasi tulles nägime jänest. Magas kahe mätta vahel; Arno ei pand tähelegi, korruga silkas välja. Mina suurt ei ehmatand, aga Arno este ehmatas, siis hakkas karjuma, et jänese, jänese! ja jooksis järele. Kuhu sa rumal jänese järel ikke jooksed!

Kodu viisime kuuse tuppa ja ehtisime ära. Panime küünlaid, karda ja mõne jõuluvanamehe ka rip-puma. Säraküünlaid meil ei olnd, need oleksid küll toredad. Vatti ka ei old, mis lumeks oleks, nagu Ojal jõulupuu alla pannakse.

Kui kõik valmis oli ja ema saiad ahjust välja võttis ja vorstipanni asemele pani, hakkasime õhtut ootama. Siis onu Taavet läks välja, ise ütles, et läheb alevisse „Ahtot“ ostma. Minule paistis kohe kahtlane, et mis tema vastu jõuluõhtut veel alevisse läheb, aga ma ei hakand ka pärima.

Videvikus tuli Nõmme Veera suure rutuga meile kardemoori laenama. Nõmme Veera on täitsa linna preili, teenib linnas ühes kondiitriäris, ja on ise uhke plika. Tema alles käis leeris, aga juba värvib oma suud ja kulmusid, krimpsutab nina ja ütleb ikke „fui,“ kui miski ei meeldi. Ema andis kardemoori — meil oli just järele jäänd — ja siis Veera läks ära.

Kui juba üsna pime oli, siis ema ütles meile, et noh, pange küünlad põlema!

Kui kõik küünlad põlesid ja tuba oli jõuluhaisu täis, istusime kuuse juure ja laulsime — „Ma tulen taevast ülevalt“ ja „Neil karjastel väljal“ ja teisi jõululaule. Meie Arnoga proovisime ka salme, et kui jõuluvana tuleb, siis oskame ütelda. Siis ma veel emalt küsisin, et kas jõuluvana tuleb ikke või, ja ise vaatasin ukse poole, aga ei old kedagi. Ema ütles: „Küll ta tuleb — ja natukese aja pärast ütles jälle: „Keegi vist kobistab ukse taga.“ Aga meie ei kuuld kedagi. Siis laulsime veel ühe laulu ja... siis tuligi. Kobistas ukse taga, ei osand este sisse tulla; ema läks tegi ukse lahti ja pika valge habemega vanamees

UUE AASTA SAABUMISEL.

Südaõine jumalateenistus uueaasta ööl.

tuli ähkides sisse. Ise oli lumine, suured vildid jalas, ja nohises kangesti. Ema andis tooli, aga meie läksime este kaugemale. Siis jõuluvana rääkis, kus ta käind ja kui kaugelt tuld, rääkis häist lastest ja kutsus meid enda juure. Käskis meid patsi lüüa ja jõulusalme ütelda. Mina ütlesin kohe oma: „Metsas elas mutionu“ üles, ainult ühes kohas läks natuke segamini. Arnol läks — „Kas on linnukesel muret“, päris vurinal. Jõuluvanal oli hää meel, andis mulle palli ja vesivärvid, Arnole andis väikese auto ja aabitsa. Ise ütles, et sai meie kirja kätte ja et meie oleme head lapsed, siis tema tõi, mis meie palusime.

Jõuluvana istus ikke veel kuuse juures, ema pakkus sooja saia, aga jõuluvana ütles, et ei ole aega, peab jälle edasi minema. Aga nõnna kui tema üles tõusis, nii pikk habe läks vastu küünalt ja hakkas põlema. Ema hüüdis, et — sa taevane arm! — hakkas habemest kinni ja habe tuli hoopis tükis ära. Meie olime kõik kokkund, aga kohe kui ema habeme ära tõmbas, nii mina nägin, et habeme alt tuli välja onu Taaveti nägu!...

See asi rikkus meie tuju ära. Onu Taavet rääkis küll, et jõuluvana ise jäänd haigeks, pole saand tulla,

(Järg. lk. 9.)

Sääl saabub linnast tagasi üksikuna Pitka ja teatab: ta on umbes $\frac{1}{4}$ kilomeetrit jaamast raudtee äärest leidnud okupatsioonieagse sõjamoonalao. Ka säält veetakse kiires korras, mida saadakse. Nüüd tahab Pitka uuesti meestega linna siirduda, mahajäetud varasid tooma. Mehi linna mööda laiali lasta — kas pole see riskantne? Punased ju teises servas iga hetk algavad sissemarssimist.

Kpt. Parts ei nõustu sellega, ja see soov jääbki täitmata. Jaama kõrval seisatab priske näoga mees, meid vahtides. Silmnähtavalt ta oli sundmobilisatsiooni alune. Vahest polnud ta lihtsalt vastuvõtmiskomisjoni ette ilmunud?

Kpt. Parts näitab ta pääle:

„Eht komissari nägu...“ Meie komando naerab laginal komissarinäoga mehe üle, kes pole sõduriks, mil alaealisedki tulnud tulelinile. Komissari-nägu heidab meile tõsise pilgu ja kaob. Väheke teisel seisab jällegi mees kolmekümneis aastais. Soomusronglased toovad aga selle ilma pikemata rongi ette.

„Miks pole te sõdur? Näidake oma isikutunni-tus?..“ Mees tõmbab taskust nuppudega rahakoti, lööb selle lahti ja näpud koti põhja pistes, lausub:

„Oi, kas teate, — koju olen unustanud. Lubage, ma toon selle kohe...“

Ei midagi talle enam lubatud. Nõuti, et ta astuks rongile ja hiljem sõjaringkonna-kohtu ees selgitaks oma isiku ja annaks aru, miks ta pole sõdur.

Rong seisab ikka veel jaama ees. Vaid üksikuid elanikke näeb aeg-ajalt liikumas läheduses.

Üks kena, uhkutevalt kõndiv neiu tuleb ja asub jaamaesisel soomusrongi ees kõndima edasi ja tagasi.

„Poisid, see polegi vist naine, vaid mees...“ pea kuulipilduja august väljas, küsib tõsisena stkpt. Paulus. Komandos olivad pistavad välja pead ja muigavad. Ka preili kaob kiiresti jaama taha. Sõdurid otsivad nalja...

Rong hakkas liikuma tagasi, et Rakvere jätta lõplikult, kuigi ajutiseks, oma saatuse hoole. Sääl jooksevad tagant järele paar meest: Väheke jaamast väljas, peatub veelkord rong. Mahajäänuid oli kaks, kolm meie sõdurit. Kaasas on neil päalegi kaks erariietes vangi.

Üks meie mehi, kes kauemaks linna oli jäänud ja parajasti jaamahoonesse jõudis, mil soomusrong välja sõitis, jookseb välisuste poole. Jaamahoones salaja varitsevad punased peatavad viimase, tahavad tõmmata ta õlalt püssigi, vibutades rusikaid lahkuvale

soomusrongile. Kuid sääl jooksevad linnast jaamahoonesse veel kaks meie hiljaksjäänud sõdurit, päästavad kaasvõitleja ja omalt poolt võtavad kaasa kaks kohalikku punast, kes põgenema ei pääsenud.

Soomusrongid sõidavad tagasi. Rakvere kaugeneb. Kuid üks ratsanik ilusa kõrvi seljas ajab tuhatnelja edasi ja tagasi — ei soomusrongid jõua talle järele. Üks meie sõdur, nähtavasti vana kavalerist, saanud punase komissari hobuse, on ratsutades õnnelik metsikuseni. Ent õnn on üürrike. Äkki on ta ees jõesäng. See pole küll lai, kuigi on kõrgete kallastega. Uljas ratsanik ajab hobuse väheke tagasi, kannustab ja lendab siis linnuna jõekaldalt alla... Ent hobune ometi langeb raskelt jõemudasse, suutmata

„Õpilasleht“

on iga õpilase tõsine sõber. * * * *

tõusta vastaskaldale. Juba tahetakse kõrvile teha lõpp — kuul pidi tasandama tema vaeva väljapääsmatus mudas. Kuid nüüd ruttavad appi talumehed ja hobune tõstetakse jõesängist välja. Ratsanik kingib oma hobuse tänutäheks talumeestele. Ja jala jookseb tagasi rongile...

Mõni hää kilomeeter Rakverest Kadrina sihis lõuna pool raudteed on üks lagendik, kas põld või heinamaa. Selle taga mõne saja sammu pääl algab hõre mets. Siin lagedal kohal soomusrong peatus. Rongilt võeti maha kaks turuplatsil tabatud punast sõdurit ja jaamas areteeritud. Siinsamas moodustati väljakohus. Algas kohtupidamine vangide elu ja surma üle.

Andres Pitka hüppas välja meie vagunist ja asus kaitsma kahte punasõdurit, kes nii hoolega meie vagunisse ulatasid Rakveres saagiks langenud padrunikaste — neile kingitigi elu!

Ja kaks teist võtsid vastu väljakohtu surmaotsuse, mis kohe täide saadeti.

Miski löikas hinge ja mööris kurgu. Mul hakkas valus ja halb.

„Sõda...“ arutlen nagu löödud, endamisi. „Sõda, siis sõda...“ püüan end trööstida.

Päalegi sõjaväljakohtu õigus ja tõde on karm: kas surm — või täieline vabadus...

„Siis nii tuleb alata sõjapäevi?“ mõtisklen. Aga üks kaalul ole liialt palju, kogu rahva saatus... Ega siis ei saa sõdida tavaliste sõjareeglite järele. Tuleb pidada mitte üksi sõda, vaid ka Vabadussõda — vaenulise sõjaväe, metsikute jõukude ning kahtlaste isikute vastu.

selle seletuseks, mis sa täna Vendade orus nägid.“
oma kõrvale. Mui on tarvis sulle seda-teist ütelda
„Kui puhkama jääme, siis pane oma vaip minu
mulle kiiresti:
Iemad hetkeks peatusime, et suitsetada, ütles ta
gustava sõna ja ütatasin talle sigareti. Kui me mõ-
hääks teha, ainult surusin ta kätt, ütlesin mõne jul-
nais nii vana, ja teades, et ma ei suuda midagi ta
See kõlas nii kurvalt ja väsinult, ta armas nagu
rahusse hirmsat kohutäeva ootama.“
jalutab! Parema oleks mul praegu heita sija igavesse
ja öösi sõidame edasi. Oh, prohvet, kõik mu keha
„Sääl me sööme, jooime ja puhkame kuni pimedani,
ja osutas tumedat joont silmapiirtil.

Oli juba keskpäeva aeg, kui Marek mind hüüdis
valgus mind ikka ja ikka jälle niivisi narrib...
nagu koost pudenevad. Olin pahane, et kõrve petlik
sügava kurbusega märkasin neile lähenedes, et nad
— ma pidasin neid igatsesetud puhkuse kohaks, kuid
Minu ees tõusid ikka jälle uued kaljumürakad,
kivasse olekusse.

„Varsti,“ vastas ta sõnakehvalt ja vaibus jälle vai-
Küsisin Marekilt, millal me ükskord puhkama jääme.
simatult edasi liikusid. Olin väsinud ja nälgane.
oma ratsaloomadel, kes nagu masinad kiiresti ja vä-
töötamast. Sõnatult, langetatud päädega istusid kõik
munest valutasid mul silmad, kuivas kurk, paa loobus
ja uduse kangastusena hõljunud tuisest õhus. Kuu-
ses säravad kalju- ja liivamäetipud eraldunud maast

MAA KERKIMINE MEIE RANDADEL.

Aastail 1898—1912 tehti täpseid mõõtmisi maa kerkimi-
sest Läänemere ja Põhja- ning Soomelahe randadel. Sel-
gus, et kõige kiiremini, üks meeter sajandis, tõuseb maa
Põhjalahe põhjaosas. Ahvenamaa saarestiku kohal on tõus
40 sm. Eesti randadel aga ainult 20 sm. Saksa rannikul,
Liivilahe lõunaosas ja Soomelahe idasopis ei märgata min-
giti kerkimist. Sellest järeldame, et Fennoskandia kerkib
kuplina mere hõlmast, mille tipp asub kuski Tornio läheduses.

MAAVÄRINGUD.

Need on äkilised maa-alused tõuked, mis tihti põhjus-
tavad majade ja ehitiste, koguni tervete linnade hävimise
ühes elanikega. On kohti meie maakeral, kus maaväringud
on päris igapäevased asjad. Sellised kohad on näit. San-
Salvador ja Ecuador. Jaapanis on iga aasta üle 600, Itaa-
lias umbes 700 maaväringut, seega siis keskmiselt kaks ööba
kohta. Erilised aparaadid, n. n. seismograafid, märgivad
automaatselt vähimadki maapinna värinad. Neist on olnud
palju abi väringunämete uurimisel.

Nende nähete registreerimine suurendatud mõõtkavas
toimub nõelpeene sulega, mis kirjutab aeglaselt liikuvale
tahmapaberile. Kui kõik on vagune, tõmbab seismograafi
sulg sirgjoone, aga kui on juhtunud maavärin näit. Indias,
hakkab sulg veidi aja pärast edasitagasi võnkuma, jäädes
siis jälle rahulikuks.

A. 1730 surmas maaväring Jaapanis 137 000 inimest.

A. 1755 hävitas Lissaboni maaväring mõne minutiga
kogu linna ja surmas 32 000 inimest.

A. 1783 Kalaabria maaväring hävitas ühe hoobiga 400
küla ja ligi 100 000 inimest.

A. 1906 oli San Franciscos suur maaväring, mis hävitas
suurema osa linnast.

tis, nagu oleksid kauged, värisevas ja tugevas valgus-
tões helgetava kuunusega. Virvendavas õhus pais-
Juba enne keskpäeva saabus täieline tuulevaikus
ainsad, mida võis seletada nende varjatud nägudest.

Kogu päeva mõtisklesin nähtu üle ja heitsin uuri-
otse loomade jälge ette, keda olin otsinud.

sobiva kohani, kus hüppasin järust kaljuseinast alla
jääda märkamatuks, heitsin maha ja ronisin kõhuli
dani teises otsas poolpalla kortsunud kolba. Et
sin siiski veenduda, et ma ei eksinud, sest nägin kan-
silma vajuda ega tähtnud midagi enam näha. Jõud-
„Oi, tuhat!“ hüütasin kokkunuult ja lasksin pik-
nud, mida võisin seletada, oli kaks inimjalga...

Seejuures avanes üks linäär, ja see must ja kuivetu-
nais olevat väga raske, see libises ikka tal käest maha.
gust eset üle kivi, mis sulges läbikäigu. Kandam
histades enda järel mingit valgesse mahitud piker-
Pimedast lõhestikuust kargas välja pikk Fadi, lo-
hoopis midagi muud...

Kadunud loomi ma ei näinud, kuid selleasemel
vastu ja hakkasin pikksilmaga alla vaatama.

neile teele ette jõuda, ruttasin mööda oruveert neile
märkasin, oled laskunud kaljudevahelisse orgu. Et
Need olid kaks noort looma, kes, nagu ma jälgedest
märkasin koha, et kaks neist oled kuhugi kadunud.
tõusin, et pillu heita kaheteistkümneme kaamelile,
See juhtus nõnda. Kui ma pärast hommikuinet

A. 1908 juhtus Messiinas kohutav maaväring. Niihästi
Messiina kui ka hulk muid lähedal olevaid linnu hävines
sootuks või osaliselt. Hukkunute arv oli 156 000 hinge.

A. 1923 sept. algul juhtus Jaapanis maailma ajaloo kes-
tel vahest suurim ja veriseim õnnetus, mil valdav maavärin-
gute seeria (1029 väringut) umbes 500 000 km² maa-alal sur-
mas 200 000 inimest, jättes miljonid päävarjuta, muutes va-
remeiks suure osa Tokiot ja Jokohamat ning hulga teisi
linnu, pühkides mõned hoopis maapinnalt, ja uputas mere-
sügavusse mitmed saared, m. s. Enoshima püha saare, ja
kaks soomuslaeva.

Et Eesti territooriumil oleks olnud kunagi tugeva-
maid maapinna kõikumisi, selle kohta puuduvad teated. Kuid
mõlemal pool Põhjalahte oli 1882. a. jaanilaup. tunda maa-
väringut. Esiti vabises maapind, siis 15 sekundiga kõvenes
see tugevaks tõukeks. Tornio paigul tundus maa kõikuvat,
pildid majaseintel hõljusid ja mõnel pool varisesid korstnad.
1908. a. talvel märgati samal kohal jällegi maaväringut. Need
nähted on ilmses ühenduses maa kerkimisega Põhjalahe
ümbruses.

MAAVÄRINGU-ASTMIK on koostatud maaväringute
tugevuse mõõtmiseks, mis sisaldab kümme eriaastet ehk pü-
galat.

1. Kergeimad värinad, mida märgivad ainult kõige tun-
delikumad aparaadid.

2. Värinad, mida tajuvad mõned üksikud inimesed
maapinnal pikali olles. (Nii on maapinna kõikumised ker-
gemini tajutavad kui seistes või istudes.)

3. Sellised värinad, mida paljud inimesed pikali olles
märkavad ja milliste kestvuse ja suuna võib kindlaks mää-
rata.

4. Nii tugevad väringud, et mõned kõndivadki inime-
sed neid märkavad; aknad ja ukseid värisevad; rippuvad ese-
med hakkavad kõikuma; uksepiidad nagisevad.

meeldiv... seda, mida vaja ei olnud. See polnud mulle kuigi asjade tunnistajaks. Kuid seekord nägin tahmatult mehede ei tahtnud, et oleksin kuigi nende kahtlaste oleksin küsinud. Teadsin juba, et mu vahvad seltsi-Ma noogutasin nõusolevalt pääd, ilma et midagi hää, vaata kaamelite järele, me tuleme kohe tagasi."

"Me palume sind siin mitte meile järgneda. Ole minu olale. Äkki pöördus ta minu poole ja ütles: hult ning raskesti tugedes oma jämedale kepile ja meist. Marek lonkas tugevasti ja kõndis küürvaju-kaamelite selga, vaid talutasime neid mõni aeg juht-taevas loojenes kuu tuhm kera. Me ei istunud kohe hal, kui nad tõusid. Veelgi pisut häärdudvas lääne-Päike seisis juba Egiptuse kauge mägiharja ko-kestele põlvil.

rele pesid kõik oma käed liivaga ja langesid vaiba- vanakese sadulast maha astuda. Selle maa kombe ja- kui nende sõitjaki, laskusid ise põlvil. Aitasin Kaamelid, kes seda hüüet nissama hästi tundsid "Palvele!"

Kui päikese punane ketas tõstis oma serva üle kaljutippude, kolis Mareki tugev ja helkjas hää: mevarvillist.

puna-kullase leegina. Mägede veerud hõõgusid mit- gavamaks ja heledamaks, ja lõppeks sähvatas põlema marail tippudel, muutus iga hetkega soojemaks, sü- virastuslik valguuseoja läigatas lõhutud kaljude hä-

5. Maaväringut märkavad kõik; suured mööblid, nagu voodid jaapid, liiguvad.

6. Magajad ärkavad; kõik väiksemad kellad helisevad; pendelseinakellad jäävad seisma; puud ja põõsad liiguvad märgatavalt; ehmatanud inimesi jookseb majadest.

7. Lahtised mööblid langevad kolinal ümber; krohvi pudeneb laest ja seintest; kirikukellad helisevad; üldine ehmatatus, kuid ehitused ei saa tunduvaid vigastusi.

8. Korstnad kukuvad ümber; kivimajade seintesse te- kivad praod.

9. Üksikud ehitused varisevad kokku.

10. Suur hävitus; maa sisse tekib lõhesid; mäelibise- mised.

KALLISKIVID.

Teemant on puhas süsi, sama aine mis grafiitki, mida sisaldab pliiats, kuigi ta moleküülehitus on teine. Teemant, mida hapnikuga kuumentatakse, hajub õhku süsihapugaasina. Kuid suure surve all ja ilma hapnikuta süsi ei muutu gaasiks, vaid sulab vedelikuks. Sügaval maakera hõõguvas sisemuses sula raud muudab ka söe vedelaks. Raua väliskest tõmbub jahtudes kokku ja pitsitab seesoleva sulaaone kui kruupingi vahele. Selle määratu rõhu all süsi kristalliseerub ja sellest sünnib teemant, kõvim kõigist kivindeist.

Neid kalliskive kaevetakse tuhandete meetrite sügavuste tulimägede avausist. Arvatakse, et teemant on tekkinud maa sees, eespool kirjeldatud kombel, mil tulimäe purska- mine on selle tõstnud ülemistesse maakihtidesse, lõhkudes auke maapinda, kuhu kivind on jäänud peatuma, tekitades maapinnale künkaid, mis aegade kestel on tasaseks kulunud. Teine arvamine on, et need vulkaanilised avausead on augud, mis suured teemante sisaldavad meteoriidid maailmaruumist langedes on maa sisse kaevanud.

Teemandivälju on Indias, Austraalias ja Ameerikas, kuid suurimad tänistest leidudest on tehtud Lõuna-Aafrikas Vaa-

vaatas. Kõik magasid. Ta kummardus mu kõrva, Tahtsin juba sulgeda silmad, kui äkki märkas, et ta oli jäänud magama.

Ta ohkis mõni aeg ja masseeris oma keha; ma oota- Asetasin vanamehe aluskoti oma vaiba kõrvale. kurti, jõime teed ja heitsime vaibale puhkama.

Me andsime kaamelitele viigimarju, ja vaevu hii- riga rahustas mind lõplikult.

lukuliste püssilokside võrdlemine mu laetud mause- mulle jälle kaunis talutavad. Ja nende vanade tule- vett kurku nissutas, näisid mu kaaslaste katmata näod kerge tuuleke mu nägu jahutas ning lonks leiget Siiski, kui me lõppeks istusime kaljude varjus, ja

koera... tapavad nagu koera..."

hoiatavad sõnad: "Kui nad teid tapavad nagu ja mu kõrvus helisesid kogu aeg ühe naisututava ja janust, kuid mu tavaline muretus jättis mind maha ratsutust, või uneta olekust, või kuumusest, näijast Kas tuli see pingutusest pärast seitsmetunnist

faiba, — siis lõi süda jubedusest külmaks. nende inimeste, kes hommikul olid peitnud tapetu Aga kui vaatasin oma reisisaaslaste süngesse silmi, disin oma kaamelit üksikokse ja karriseva häälega. Sõnalasumata noogutasin nõus olles pääd ja sun- Minu ehmatatus jäi vist teiste poolt märkamata.

tungi eest nad pidid taganema lõuna ja ida poole. Ainult paksu karvakattega loomad võisid jaheda kliima ära kannata. Nii leiamegi tol ajal Euroopas hiigelsuure elevandi- taolise mammuti*) ja ninasarviku — mõlemad paksu karvaga kaetud.

Iseäranis raske oli jääaeg inimesele, sest ta oli kehali- selt nõrk. Kuid seda enam pidi ta tarvitama nüüd oma mõis- tust. Külma eest kaitstes teda tule soojus — ta oskas nüüd juba tuld saada. See oli suur võit: nüüdsest pääle ei ole ükski külm hirmus.

Aastatuhandete pärast ilmub inimene juba teissugusena meie ette: laup on kõrgem, aju suurem; jumalik säde — mõistus — on kasvanud. See esialgu nii abitu olend saab kõigile loomadele kardetavaks vastaseks.

Kuid jää hakkas sulama, taganes, ning pika aja jooksul sai maa sarnaseks, nagu ta praegu on. On kadunud ja muu- tunud paljud jääaegsed loomad, ka inimene on teinud läbi palju muutusi, on õppinud valitsema loodusjõude ning jõud- nud võrratult kõrgemale kõigist loomadest.

(G. E. Luiga „Maakera elulugu“.)

*) Muinasaegade kummalisest elukaist on teateid saa- dud n. n. kivistuste, maa seest välja kaevatud kivistunud loomade jäänuste järgi. Kohati on need loomad säilunud sellistena, nagu nad omal ajal olid maa pääl elanud. Mõni aeg tagasi leiti Jakutski lähedalt Beresovkast maakamarasse jäätunud mammut, mida hoitakse alal Leningradi teaduste akadeemia muuseumis. Selle liha oli nii hästi säilunud, et hundid ja koerad olid osa ta londist ära söönud. Ka Tartu Zooloogia muuseumis leidub tükk selle ürgeluka kihvast.

et siis tuld tema ja et need asjad on ikke päris jõuluvanal saadud. Arno jäi uskuma, aga mina ei taht hästi uskuda.

Esimesel pühal olin kogu aeg kodu. Ema käis kirikus, aga meie ei läind, sest lastel on haiguste pärast keelatud. Meie Arnoga käisime Sinimäel liugumas ja õhtul põletasime jälle jõulupuud.

Teisel pühal läksime alevisse Mäeperele võõrsile. Nendel on kõik väga uhke ja tore, elavad oma tattsis, on mitu tuba, raadio sees ja moodne elamine, nagu nende Härbet ükskord ise ütles. Härbet on kange kuraasiga poiss, lubab ohvitseriks hakata, kui suureks saab. Mäeperel oli juba palju võõraid, kui meie sinna läksime; istusid saalis ja raadio mängis. Meie Arnoga läksime Härbeti juure, tema istus klaveri juures pehmes toolis.

Raadio on ikke tore masin. Vahest mängib, vahest laulab, ükskord üks rääkis prantsuse või rootsi keeles ja ükskord mängiti harmoonikat. Teinekord jälle, kui üks preili kõvasti laulis ja klaver mängis, siis ütles Härbet, et see tuleb Kattuvitsist, et säält tuleb alati kärtslaulu.

Pärast Härbet kutsus teise tuppä, seal oli laud kaetud toredasti — sülti ja vorsti ja kilu ja kõikisugu muud head sööki oli laual. Siis Härbet näitas oma musta kassi. Neil on niisuke tore araabia tõugu kass, üleni süsimust, silmad põlevad peas nagu laternad (nagu Härbet ütles) ja karvad on turris. Härbet lubas pärast näidata, kuidas sellest araabia kassist elektrit saab. Teistest ei saa, aga araabia ja angoora omadest saab. Kui meie söögិតuppä läksime, magas see nende araabia kass ahjus ja ahjuuks oli lahti. Härbet ütles, et nende kass armastab kangesti sooja.

Varsti kutsuti kõik sööma. Mina lauas ei osand midagi ette tõsta, nende ema ikke pani, päris piinlik oli. Sõime este sülti äädikaga. Mina armastan äädikat. Nende isa sööb sülti jälle sinepiga. Mina ei ole seda ennem näind.

Pääl sööki olime veel natuke aega Mäeperel jõulupuu juures. Küll nendel oli uhke jõulupuu: kuldtaht ladvas, igasugu kallist klaasist või mis asjast säravad munad ja rõngad ja palju muid asju. Jõulupuu kõik hiilgas, ja kui küünlad põlesid, oli uhke ja tore. Oli juba üsna hilja, kui koju tulime.

Kolmandal pühal meie võõrsil ei käind. Laulsime laululehest laulusid ja onu Taavet rääkis vana viisi jõulujuttusid.

Siis oli mitu äripäeva vahet, kuni uusaastani. Aga need äripäevad on justkui poolpühad. Käisime Arnoga Sinimäel ja jõel sõitmas. Seal oli palju poisse ja mõned plikadki. Mõnikord sai nalja, aga vahest Oja Peeter ja teised poisid hakkasid kiusama ja siis tulime ära.

Vana-aasta õhtul olid meil võõrad. Tädi poeg Viidrih tuli linnast, tõi kõikisugu kompvekke, sokolaadi ja präänikuid ja pudeli veini ka. Mina sain aru, et võõrad tulemas on, sest meile ta niipalju ei oleks

toond ja veini meil keegi ei võta, ema ainult kirikuviina võtab, kui laual käib.

Õhtul tulidki Nõmme Veera, Kalda Aliide ja Paju Oskar meile. Viidrih on päris linnapoiss ja kange plikadega kurameerima. Nüüd tema kurameerib Nõmme Veeraga. Veera oli ka kole heas tujus kogu aeg, juuksed olid kõik krässu lokitud, suu ja kulnud olid värvitud ja ninaots oli kohe tunda, et valge, justkui jahune.

Este olid kambris niisama, istusid ja sõid kompvekke. Siis Viidrih tõi veinipudeli välja ja valas klaasidesse. Nemad jõid pitsklaasidest, sest meil veiniklaase ei ole. Kalda Aliide suurt ei võtt, maitset vaid natuke, aga Veera viskas klaasitäie korraga ära ja ütles: — „üsna kärede mekiga!“ — omal palged punetasid. Minule pakuti ka, aga mina ütlesin justkui õpetaja ütles Oja varrudel, et mina alkoholi ei tarvita. See minu sõna tegi neile nalja ja Viidrih ütles: Viskame teise jala jaoks ka. Siis nemad hakkasid lillede vlirti mängima. See oi sihuke imeplik mäng ja mina seda ei oska. Seal on igasugu lillede nimesid ja nende järel salmid või sõnad, ikke armastusest ja muust. Minule anti ka kaart, hulk aega otsisin ja valisin ühe nime välja — Kibuvits, siis ütlesin, Kibuvits, ja andsin Veerale, aga tema ei saat mulle vastu midagi, aina Viidrihiga vahetasid kaarte. Siis ma enam ei mängind.

Pärast, kui kell hakkas juba 12 saama, hakkasime õnne valama. Kõik valasid. Viidrihil oli mitu tinakamak, muudkui jagas kõigile. Kõige este valas ema, temale tuli imeplik looma pea, sarvedega sedamoodi, lehma või mõne teise looma oma. Teised ütlesid, et ema hakkab tulevaasta lehma pidama, aga ema ütles, et kust see vaene inime lehma saab, et ei saa kitsegi. Siis valasin mina. Süda omal veel väri-

ÜKS PIINLIK „ÄRASÖIT“.

ses kangesti, kui valasin. Laev tuli. Mast, seilid ja kõik, täitsa laev. Viidrih ütles: mis muud, kui poiss läheb merele. Mina ütlesin: oleks vahva küll merimeheks hakata. Arno jälle hakkas virisema, et Karla, ära mine kodunt ära, siis mina ütlesin, et ega ma lähe, see on vaid õnnevalamine niimoodi.

Teised ka kõik valasid — mõni sai niisukese asja, et ei saand arugi, mis on. Veera sai küll pärja või krooni moodi asja. Ema ütles, et see on mirdi pärg, siis Veera läks näost kole punaseks ja ütles: ei tea, ehk on hoopis hauapärg. Aga hauapärg see küll ei old, võis küll mirdipärg olla.

Õnnevalamine on tore asi. Imelik, kuidas niisukesed asjad tulevad. See ikke peab vist miski tähendama. Saab nüüd näha, kas minust saab merimees, või oli niisama.

Südaöö oli juba läbi, aga nemad meilt veel ära ei läind, vaid hakkasid hoopis igasugu nõidusi tegema.

See oli niimoodi, et meie istusime kõik laua ääres ja Viidrih silitas kätega lauda ja laud hakkas liikuma. See oli küll päris nõidus. Muidu ei liikund, aga kui Viidrih käskis, siis hakkas liikuma. Ema ütles, et Viidrih on linnas kõik vigurid ära õppind. Mina küll ei mõista praegugi veel, kuidas see niimoodi võimalik oli, natuke hirm hakkab, kui mõtlen.

Siis Viidrih pani alustassi ka liikuma. Tass ütles, mitu aastat keegi elab. Mina sain 28 ja ema sai 19. Mina seda nõidust ei usu, kuidas ma nii vähe elan.

Nemad tegid ikke veel igasugu nõidusi, aga minul ja Arnol kippus uni peale, ja ema käskis meid siis magama minna. Siis teised läksid ka ära. Lubasid ise veel seltsimajast läbi minna, seal pidi tant-suljka olema.

Mina magasin kohe teise päeva lõunani. Ema äratas üles ja ütles, et kas tahad terve aasta iga päev niikaua magada. Siis mina tõusin ruttu üles ja olin terve päeva virk, siis olen terve aasta virk.

*

Nüüd on siis jõulud läbi ja uusaasta ka ja tuleval esmaspäeval tuleb ju alevikooli minna. Kolmekuningapäev on veel ees. Siis lähen venelaste jordanit vaatama.

Oja Peeter ütles, et maakoolide algus on ju 2. jaanuaril. Maalastel on ikke veiked pühad küll. Alevikoolis on selle poolest parem käia.

Kudrukülas,
teisel jaanuaril, uuel aastal.

Karla.

Pime noorus põletas jõuluküünlaid

Meeldiv ja südamlük jõuluõhtu Tartu Pimedate Töökoolis.

21. jõulukuu päeval Tartu Pimedate Töökooli juhatus koos Tartu Pimedate Hooldajate Ühinguga korraldatud jõulupuule oli kogunud üldarvult 41 noort pimedat. Mõned neist endised vilistlased.

Jõuluõhtu algas vaimuliku talitusega, millise pidas õp. Harry Haamer. Pääle selle helikunstnikud Tamverk ja Kiiss esitasid rea palasid harmooniumil. Huvitav on siinjuures tähele panna, et suure osa kavast täitsid pimedad ise. Nii oli moodustatud pimedast sekstette, duette jne. Ka deklamatsioonid pimedate ettekandel on mainimisväär. Eriti täitis saali hardumus, kui pime jõuliselt tõlgendas „Lapse palvet jõuluva-nale“. Ei puudunud enam palju kui kuulajaskond oleks puhkenud tänapisarasse. Ka sai aplausi osaliseks J. Parijõe katkend „Õnnetute jõuluküünal.“

Selle eest aga seltskond ei unustanud neid ja valmistas meeldiva jõuluüllatuse rikkalike kingituste näol. Nii kingiti kindaid, sokke, šalle jne.

Meeleolukas jõululauas unustati kurb saatuse kandam ning üks noortest pimedast sõna võttes pimedate nimel tänas kõiki lahkeid korraldajaid nende meeldetuletamise eest. Peokorraldajad omalt poolt rõhutasid, et pimedatele ei vaadata alati kui hoolealustele, vaid püütakse nende saatust igati rõõmsamaks teha.

Palju oli teinud õhtu hääks koolijuhataja hra Oit.

Tõesti, kuigi need noored ei näe Jõululapse loomingsära, tundsid nende südamed, et selles pimedas maailmas leidub siiski veel rõõmu, päikesepaistet ja õnne.

A. T—ka.

Kirjandite võistlus.

Gümnaasiumiõpilaste vaimsete huvide ergutamiseks ja edendamiseks ning andekamate õpilaste võimete hindamiseks asutatakse Hasomini Koolivalitsuse juure gümnaasiumiõpilaste võistluskirjandite auhind parimate ja väärtuslikemate kirjandite eest, mis seks ots-

tarbeks korraldatud võistlusel kirjutatakse koolis õpitud ainete alal.

Võistluskirjandite auhind on kolme liiki: I auhind — Kr. 150.—, II auhind — Kr. 100.— ja III auhind — Kr. 70.—

Rahalise auhinna asemel võib määrata auhinna saajaile auhinna summa väärtuses ka kirjanduse- või kunstiteoseid.

Auhind antakse ühes vastava diplomiga. Diplom antakse kahes eksemplaris, millest üks saab õpilane ja teine jääb koolile.

Pääle eeltähendatud auhinna võib määrata teistele kirjandite võistlusest osavõtnud õpilastele paremate kirjandite eest kiituskirju.

Kirjandite võistlus toimub kord aastas ja auhind antakse välja Eesti Vabariigi aastapäevaks.

Võistluskirjandite korraldamine ja hindamine kuulub 5-liikmelisele auhinnakomisjonile. Kom. esimeheks on HSM Kooliv. direktor, liikmeiks — HSM Kooliv. abidirektor, haridusnõunik gümnaasiumide alal ja kaks liiget Hasoministri määramisel.

„HSM Teataja“ nr. 18.

„Õpilasleht“ ja lugejad.

„Õpilasleht“ toimetuse tegi rist-sõnade lahendajale ülesandeks ühes lahendustega saata toimetusele ka oma arvamine lehe sisu kohta, et teada saada, kui võrra ta oma lugejaid suudab rahuldada. Täni saadetud arvustuste järgi otsustades seisab leht oma ülesande kõrgusel. Alamal toome ühe paljudest kirjadest.

...Nr. 9/10 on parim seninähtute hulgast, esiteks sisukuse, teiseks kirjutiste mahlakuse ja veel paljude, paljude põhjuste pärast. Meeldivaks osaks ses numbris on kirjanik O. Lutsu veste noorte tulevikuvaadete kohta. Ta kirjeldas seda kõike nii värvikalt ja tõetruult, et ... paraku võta või aina eeskujuks, eeskujuks eluteele. Vähe-meeldivat osa käesolevast lehest ei leia. Võiks loota, et seda edaspidigi ei sünniks... ja et noorsugu ja „Õpilasleht“ oleksid nurisematult vastamisi teenistusvalmid. See on kasulik sümbioos. Haaslaval, 28. XII 1934. a.

Suurima austusega

Alfred Parson

Keda mälestame

5. JAAN.: Ajakirjaniku ja luuletaja Ado Grenzsteini (Piirikivi) 86. sünnip.

7. JAAN.: Kirjanik Oskar Luts'u 48. sünnip.

8. JAAN.: Kirjanik Aug. Kitzberg'i 79. sünnip., itaalia füüsiku ja astronoomi Galileo Galilei 293., soome helilooja Fredrik Pacius'e 44., prantsuse luuletaja Paul Verlaine'i 39. surmapäev.

9. JAAN.: Kirj. Aug. Gailiti 44. sünnip.

10. JAAN.: Rootsi looduseurija K. Linné 157. surmap. ja kirjanik Richard Janno 35. sünnip.

11. JAAN.: Keeleteadlase ja helilooja K. A. Hermann'i 27. surmap. ja kunstn. Natalie Mey 35. sünnip.

12. JAAN.: Helilooja Aleksander Lätte 75., luuletaja Joh. Barbaruse 45. ja schveitsi kasvatusteadlase Heinrich Pestalozzi 188. sünnip.

HÖLJUV TANTS ÜLE JÄÄ.

See on rootsi kunstisutaja Vivi Hulthén, kes sooritab üht oma jää-tantsu numbrit Berliini spordipalees helgiheitja helendavas valguses.

Koolid ja koolikooperatiivid!

Nõudke

Nõudke

A-S
A. BRANDMANNI

Kakao — shokolaadi — kompveki tehase saadusi

Koolid! Lähenevate jõulupühade puhul, koolides korraldatavail jõulupuu õhtuil, tarvitage A-S. BRANDMANNI tehase saadusi. Tehase saadused üle maa müügil igas suuremas koloniaal-maitseainete äris.

Tehas ja peakontor: Tallinn, V. Tartu mnt. 4/6

Osakonnad: Tartus, Ülikooli tän. 36; Rakveres, Turuplats 2

Õpilased!

Lastevanemad!

Ärge unustage, et täielik valik noorsookirjandust on alati laos

Postimehe raamatukaupluses,

Tartu, Suurturg 16.

42. VÖTMEMÕISTATUS.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	■	■	■

Ruutudes: — 1—67 salm ühest Juhan Liivi üldtuntud luuletisest.

Võti:

I 50 45 58 52 48 1 57 — 47 2 25 68 39 47.

II 7 20 55 14 45 68 58 25 21 10 40 8 24 9 66 36 6 26 50 16 22 46 30.

III 32 37 27 42 25 23 35 62 68 — 63 58 69 68 — 65 5 70 70.

IV 49 64 41 54 71 71 25 — 28 47 58 43 22 67 44 38 41 17.

V 37 5 39 4 12 59 7 18 35 25 45 53 54 29 38 44 22 51 50.

I Eesti paremaid sportlasi — Kirjastus „Looduse“ keelelisi korrekto-reid.

II Kirjandusloo õpperaamatuid koo-lidele.

III „Väikese õigekeelsus-sõna-raamatu“ autor — filmikoomikuid — ta kaaslane.

IV Tuntud tõstemeister — ajaleht.

V. S. Wörishofferi teoseid.

43. MÕISTATUS.

- 1) . . . b . . .
- 2) . . . . .
- 3) . . . i . . .
- 4) . . . m . . .
- 5) . . . . .
- 6) . . . . .
- 7) . . . i . . .
- 8) a . . . . .
- 9) . . . . . s . . . . .

Antud punktide asemele asetada tä-hed nii, et saaksime sõnad järgnevais tähenduses: 1) aedvili, 2) ajamõõt, 3) eesti kirjanik, 4) naise nimi, 5) 1. detš. 1924. a. langenud minister, 6) algama, 7) tööriist, 8) linn Egiptuses, 9) . . . . . otsustab palju asju.

Kui sõnad õieti arvatud, saame nen-de esitähist ülalt alla lugedes, samuti lõpptähist alt üles lugedes, sõna, mis määrab inimese ühe loomuomaduse.

Kaino Peebo.

44. SILPMÕISTATUS.

A, ai, bue, dou, e, ja, ja, ju, jü, ku, li, loss, lu, man, mer, mund, nos, nov,

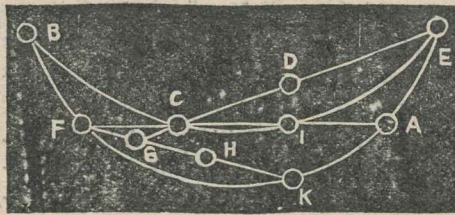
paul, per, ri, re, res, sen, soo, surm, taa, us, ve, vet.

Antud silpidest koostada sõnad järgmiste tähendustega:

1. Kuulus eesti jooksja varemmail aastail, 2. pealinn L.-Ameerikas, 3. en-dine Prantsuse president, 4. kangelane Eesti Vabadussõjas, 5. polaaralade uurija.

Ülejäänud silpidest koostada ühe Mait Metsanurga teose päälkiri.

45. ARVKUJUND.

Arvud 10.—19-ni asetada neisse sõo-ridesse nii, et igal ring- või kaar-joonel asuvate arvude summa oleks kuus korda suurem sõõris A asuvast arvust.

46. NIMEKAART-MÕISTATUS.

Al. Leesmek

Mis on tolle mehe elukutse?

„Juss.“

LAHENDUSI.

27. Võtmemõistatus.

1—12 Noored Kotkad, 13—22 Õpi-lasleht, 23—31 alma mater, 32—37 Ci-cero, 38—45 Formoosa, 46—59 Kons-tantin Päts.

Võti: I Parijõgi — Laevapoisi päe-vilt. II Newton — Archimedes. III Edison — Marconi. IV Scott — Nan-sen. V Amundsen — Post. VI Sule —

Torrance. VII Raffael — Adamson. VIII Wallace — Vikerkaar — Kivi.

28. Kas „jah“ või „ei“?

1. ei, 2. ei, 3. jah, 4. ei, 5. ei, 6. jah, 7. jah, 8. jah, 9. ei, 10. ei.

29. Ristarvud.

$$9 \times 6 = 54$$

$$88 : 11 = 8$$

$$98 + 1 = 99$$

$$5 - 1 = 4$$

200 19 165

30. Hiina savikuju. Too aparaat oli tolmuimeja.

31. Leid.

Viiesajalised rahad on käigust kõr-valdatud ja seega väärtusetud.

ÕIETI LAHENDASID: R. Nah-koi, S. Koppel, V. Espe, O. Rüpp, J. Urbel, F. Mikk, E. Lepik, H. Tamdal, Winnetou, R. Kello, M. Saks, E. Gross-berg, M. Torn, K. Maiste, H. Noor-mägi, Johann Faber, A. Tirusson, U. Printsman, V. Laos, H. Käsper, H. Kuulbas, H. Seppar, E. Koit, Ü. Kom-pus, L. Üksti, A. Kirsnel, U. Kask, I. Pöder, E. Toss, H. Vaht, V. Allast, H. Soosuu, Kojuigatsus, A. Valgepää.

AUHINNAD SAID: J. Urbel, R. Kello, E. Grossberg, H. Seppar ja G. Pöder.

UUED AUHINNAD: Kõikide tä-naste ülesannete lahendajate vahel ja-gatakse 10 toredat juturaamatut.

MÄRKUSI: Tänapäevaste ülesannete la-hendused saata toimetusele hiljemalt 13. jaan. Kõigil lisada nimi, vanus, täielik aadress ja vastus küsimusele: mis meeldis teile käesolevas lehes kõi-ge enam ning mis kõige vähem ja miks?

Ivakese aja eest olid nad veel kõik siin — su-lane lükkas mul-lakäru, peremees seisis väravas ja kalkun patseeris õues ringi. Aga nüüd — just na-gu peitepildil — on ja ei ole. Kes näitaks, kuhu nad on kadunud?

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Toimetuse sekretär: A. Tonska. Talitusjuht: A. Sagim. Väljaandja: K. k/ü. „Töökool“. Tellimishind postiga: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., aastakäik 1 kr. Raamat-ajakiri „Laste Jututuba“ ühes „Õpilastelehega“ tellides maksab 3 kuud — 20 s., 6 kuud — 40 s., aastakäik (12 raam.) 75 s. — Kuulutuste hinnad: Kuulutuskül-jel — 5 s. mm., lehe ees — 10 s. mm., tekstis — 12 s. mm., teksti kirjaga 15 s. mm. — E. K. Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1935.